

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2008-4-178 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 08-60/963-381
Karar Tarihi : 23.10.2008

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

- 10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Tuncay SONGÖR, M. Sıraç ASLAN,
Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN,
Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE

B. RAPORTÖRLER: Mehmet ÖZDEN, Recep GÜNDÜZ

C. ŞİKAYET EDEN: Erdal ÇETİN
TEGDEM Cinnah Cd. No:16 Kavaklıdere/Ankara

20 **D. ŞİKAYET EDİLENLER**

- B. AYZAZ – Sevgi Seyahat ve Turizm Ltd. Şti.
Şehirlerarası Otobüs Terminali No:1 Adana
- İ. YÜKSEL - Yükseller Seyahat, Akaryakit Turiz. Nak. Mad. Oto. İnş. Tekstil San. ve Tic. Ltd. Şti.
Şehirlerarası Otobüs Terminali No:2 Adana
- Y. ŞAHAN – Mardin Metro Ulus. Nak. Turizm Teks. İnş. Gıda San. Tic. Ltd. Şti.
Şehirlerarası Otobüs Terminali No:3 Adana
- İ. YÜKSEL – Sanatman Seyahat Turizm Tic. Ltd. Şti. Has Tur.Sey.San.ve Tic.Ltd.Şti.
30 Şehirlerarası Otobüs No:4 Terminali Adana
- F. DEMİR – Lüks Adana Seyahat Şehirlerarası Yolcu Taşımacılık Lojistik Tic. Ltd. Şti.
Atatürk Cd. 264 Sok. No:1 Ceyhan/Adana
- M. GÖÇER – Ulutaş İnşaat Taahhüt Tekstil Otomotiv ve Turizm San. Dış Tic. Ltd. Şti.
Şehirlerarası Otobüs Terminali No:6 Adana
- M. YILMAZ – Adana Çağdaş Turizm ve Taşımacılık Tic. Ltd. Şti.
Şehirlerarası Otobüs Terminali No:7 Adana
- Fuat YILMAZ
40 Şehirlerarası Otobüs Terminali No:8 Adana
- Osman GÜVEN
Şehirlerarası Otobüs Terminali No:9 Adana

08-60/963-381

- Lütfü ÇOBAN
Şehirlerarası Otobüs Terminali No:10 Adana
- A. GÖKGÖZ – Yeni Adana Sey. Tur. Ltd. Şti.
Z. Paşa Bul. Türkalp Apt. No:19 Adana
- Ramazan ILGAN – Mahmut DEMİR
Fevzipaşa Mh. Mersin Yolu Üzeri Yeni Otopark içi No:12 Adana
- 50 - Yusuf Delidere Terminal İşletmecisi
Şehirlerarası Otobüs Terminali No:13/B Adana
- Ali TALAŞ – Çukurova Turizm Seyahat Nakliyat Gıda Lok. Ltd. Şti.
Şehirlerarası Otobüs Terminali No:14 Adana
- Ramazan DEMİR
Şehirlerarası Otobüs Terminali No:15 Adana
- Halil Aygırcı Yazıhane İşletmeciliği
Şehirlerarası Otobüs Terminali No:16 Adana
- Abdulhalim ACAR
Şehirlerarası Otobüs Terminali No:17 Adana
- 60 - İsmail Acar- Halit ACAR
Şehirlerarası Otobüs Terminali No:18 Adana
- SİYA Tur. Sey. Nak. ve Tic. Ltd. Şti.
Şehirlerarası Otobüs Terminali No:20 Adana
- Adana Has Turizm ve Acentalık Ltd. Şti.
Şehirlerarası Otobüs Terminali Adana
- Lider Adana Seyahat Turizm Akaryakıt İnş. Gıda Tekstil San. ve Tic. A.Ş.
Ziyapaşa Bulv. No:75/A Seyhan/Adana
- Eren Turizm Seyahat Taşımacılık İnşaat Tekstil Gıda Taah. Elekt. Oto Kira.Tic. Ltd. Şti.
Şehirlerarası Otobüs Terminali No:1/C Adana
- 70 - Ali AYGIRCI – Şehirlerarası Otobüs Terminal İşletmecisi
Şehirlerarası Otobüs Terminali Adana
- Dağlı Turizm Taşıma Tic. ve San. Ltd. Şti.
Şehirlerarası Otobüs Terminali Adana
- Seç Otobüs ve Turizm İşletmesi A.Ş.
Şehirlerarası Otobüs Terminali Adana

E. DOSYA KONUSU: Adana Şehirlerarası Otobüs Terminali'nde faaliyet gösteren otobüs firmalarının aralarında anlaşma yapmak suretiyle otobüs bilet fiyatlarını belirledikleri iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Şikâyet başvurusunda özetle; Adana'da faaliyet gösteren otobüs şirketlerinin bir araya gelerek, Adana'dan diğer tüm illere düzenlenen seferleri araç ve hizmet kalitelerine göre iki gruba ayırdıkları ve bilet fiyatlarını da bu iki grup için ayrı birer fiyat düzeyinde sabitledikleri iddiası dile getirilmiştir. Ayrıca, Ankara'dan Adana'ya düzenlenen otobüs seferlerinde 25 YTL. olan bilet fiyatlarının Adana'dan Ankara'ya düzenlenen seferlerde 1. sınıf araçlarda 35 YTL., ikinci sınıf araçlarda ise 33 YTL. olarak sabitlendiği ve firmalar arasında fiyat birliğini sağlamak amacıyla 500 YTL. ceza öngören bir anlaşma imzalandığı iddia edilen hususlar arasındadır.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 25.7.2008 tarih ve 4793 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 8.8.2008 tarih ve 2008-4-178/İİ-08-MG sayılı İlk İnceleme Raporu, 14.8.2008 tarih ve 08-50 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. ve 6. maddelerinin ihlaline ilişkin bir soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına 08-50/734-M sayı ile karar verilmiştir.

İlgili karar uyarınca düzenlenen 7.10.2008 tarih ve 2008-4-178/ÖA-08-MÖ sayılı Önaraştırma Raporu 10.10.2008 tarih ve REK.0.08.00.00-110/295 sayılı Başkanlık Önergesi ile Kurulun 9.10.2008 tarihli toplantısında görüşülmüş; yapılan ilk oylama sonucunda, ilgili şirketler ve Adana Otobüsçüler ve İşletmeciler Derneği'ne 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası çerçevesinde görüş yazısı gönderilmesi yönünde Başkan Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI ile Kurul Üyeleri Mehmet Akif ERSİN ve İsmail Hakkı KARAKELLE'nin oylarına karşılık, adı geçen gerçek kişi ve teşebbüsler ile Dernek hakkında soruşturma açılması gerektiği yönünde İkinci Başkan Tuncay SONGÖR ile Kurul Üyeleri M. Sıraç ASLAN ve Süreyya ÇAKIN'ın oyları sonucunda 4054 sayılı Kanun'un 51. maddesinde belirtilen karar yeter sayısının oluşmaması nedeniyle, yine aynı maddede belirtilen yöntem izlenmek üzere ikinci oylamaya kalınmasına 08-58/936-M sayı ile karar verilmiştir.

Bu defa, 23.10.2008 tarih ve 08-60 sayılı Kurul toplantısında yapılan oylama sonucunda dosya konusu karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da;

- Şikayete konu teşebbüslerin, şehirlerarası karayolu ile yolcu taşıma piyasasında rekabeti ortadan kaldıracı nitelikte fiyat anlaşması yapmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri,

- Adana Otobüsçüler ve İşletmeciler Derneği'nin ise şehirlerarası yolcu taşımacılığı pazarında rekabeti sınırlar mahiyetteki anlaşmalara hem düzenleyici hem de denetleyici olarak katılmış olduğu şüphesiyle

aynı Kanun'un 41. ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 56. maddesi doğrultusunda, adı geçen teşebbüsler ve Dernek hakkında soruşturma açılması gerektiği görüşüne yer verilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

130

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Başvuru konusu dikkate alınarak, ilgili ürün pazarı "şehirlerarası yolcu taşımacılığı pazarı" olarak tespit edilmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Başvuru konusu uygulamanın taraflarının Adana ilinde faaliyet gösterdikleri dikkate alınarak, ilgili coğrafi pazar "Adana ili" olarak belirlenmiştir.

I.2. Yapılan Tespitler ve Deliller

140

I.2.1. Şehirlerarası Otobüs Terminali Yetkilileri ile Yapılan Görüşme

150

Adana Şehirlerarası Otobüs Terminali yetkilileri, görevli Raportörler ile yaptıkları görüşmede, terminalde faaliyet gösteren firmalar arasında anlaşma yapıldığı iddialarına ilişkin olarak, kurulduğu iddia edilen sistemi şu şekilde özetlemişlerdir: Adana Otogarı'nda kurulan sistemin özünde Transit Sistem ve Merkezi Sistem olmak üzere ikili bir yapı mevcuttur. Kurulan bu yapıya göre Merkezi Sistem içindeki firmalar Adana Otogar merkezli firmalar olup diğer illere doğrudan Adana'dan otobüs kaldıran firmalardır. Transit Sistem ise diğer illerden hareket edip Adana otogara gelerek belli bir kontejanı olan firmaların dahil olduğu gruptur. Merkezi firmalar Lüks Adana, Lider Adana ve Yeni Adana firmalarıdır. Varan veya Ulusoy gibi üst gelir grubuna hitap eden firmalar bir kenara bırakılırsa, Merkezi sistem içindeki firmalar, Transit sistem içindeki firmalara göre nispeten daha fazla fiyat uygulamaktadırlar. Öte yandan, otogar yetkilileri bu fiyatların Ulaştırma Bölge Müdürlüğü'nün de onayıyla gerçekleştirildiğini dile getirmişlerdir.

160

Otogarda faaliyet gösteren Dernek hakkında da bilgi talep edilen görüşmede, söz konusu Dernek'in zaman zaman kesintiye uğramış olmakla birlikte, yaklaşık 10 yıldan bu yana faaliyet gösterdiği ve mevcut durumdaki Dernek yönetiminin 2 yıldan bu yana iş başında olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, Dernek'in fiyat ve sunulan hizmet konusunda üyeleri arasında görüşmeler yapmak suretiyle belli bir mutabakat sağlamaya çalıştığı dile getirilen hususlardandır. Bununla birlikte otogar yetkilileri, halen fiyat konusunda Ulaştırma Bölge Müdürlüğü'nün onayladığı fiyatın belirleyici olduğunu, dernek uygulamalarının fiyat birliği konusunda belirli bir başarı sağlayıp sağlamadığı konusunda net bir şey söylemenin mümkün olmadığını vurgulamışlardır.

I.2.2. Adana Otobüsçüler ve İşletmecileri Derneği Yetkilisi ile Yapılan Görüşme

170

Dernek yetkilisi konuya ilişkin olarak, şehirlerarası yolcu taşımacılığı sektörünün ciddi ekonomik sorunları bulunduğunu; havayolu firmalarının rekabeti, korsan

taşımacılık yapan bu firmalar, Adana şehirlerarası otobüs terminalinde firma sayısının fazla olması ve benzeri sorunları görüşmek üzere sektör temsilcilerinin bir araya geldiğini; Dernek'in aldığı kararları uygulamak için herhangi bir yaptırım mekanizmasının mevcut olmadığını; Rekabet Kurumuna intikal eden, firmalar arasında anlaşma bulunduğu ve Dernek bünyesinde yaptırım uygulandığı iddialarının gerçeği yansıtmadığını ifade etmiştir.

I.2.3. Yerinde İnceleme Sırasında Ele Geçirilen Anlaşma Belgesi

Görevli raportörlerce Adana Şehirlerarası Otobüs Terminali'nde yapılan yerinde incelemeler esnasında fiyat mutabakatına ilişkin anlaşma metni tespit edilmiştir. Söz konusu talimatname aşağıdaki gibidir:

**“TALİMATAME
10/05/2008 TARİHİ İTİBARIYLA**

Yazıhane sahipleri olarak almış olduğumuz ortak kararda fiyat birliğine varılmıştır. Alınan fiyat birliğine uyulmadığı takdirde belirtilen cezai işlemler uygulanacaktır.

1. Eksik kesilen bilet başına 500 YTL cezai müeyyide uygulanacaktır.
2. Parası olmayan yada eksik parası olan şahıslara yönetim kurulunun haberi olmadan bilet verilmeyecek veya elden otobüse bindirilmeyecektir.
3. Hiçbir şekilde biletsiz yolcu dışarıya çıkarılmayacaktır.
4. Yakalanan eksik kesilen biletle personel muhatap alınmayıp sorumlusu yazıhane sahibi kabul edilecektir. “

Düzenlenen bu hükümlerin altında ise Adana Otogarında otobüs firmaları adına komisyon karşılığı bilet satışı yapan 25 yazıhanenin imza ve kaşesi bulunmaktadır. Bu yazıhanelerin isimleri ise şöyledir:

1. B. AYZ – Sevgi Seyahat ve Turizm Ltd. Şti.
2. İ. YÜKSEL - Yükseller Seyahat, Akary. Turiz. Nak. Mad. Oto. İnş. Tekstil San. ve Tic. Ltd. Şti.
3. Y. ŞAHAN – Mardin Metro Ulus.Nak.Tur.Teks.İNŞ.Gıda San.Tic.Ltd.Şti.
4. İ. YÜKSEL – Sanatman Seyahat Turizm Tic. Ltd. Şti.
5. F. DEMİR – Lüks Adana Seyahat Şehirlerarası Yolcu Taşımacılık Lojistik Tic. Ltd. Şti.
6. M. GÖÇER – Ulutaş İnşaat Taahhüt Tekstil Otomotiv ve Turizm San. Dış Tic. Ltd. Şti.
7. M. YILMAZ – Adana Çağdaş Turizm ve Taşımacılık Tic. Ltd. Şti.
8. Fuat YILMAZ
9. Osman GÜVEN
10. Lütfü ÇOBAN
- 11 A. GÖKGÖZ – Yeni Adana Sey. Tur. Ltd. Şti.
12. Ramazan ILGAN – Mahmut DEMİR
13. Yusuf Delidere Terminal İşletmecisi
14. M. Ali TALAŞ – Çukurova Turizm Seyahat Nakliyat Gıda Lok. Ltdç Şti.
15. Ramazan DEMİR
16. Halil Aygırcı Yazıhane İşletmeciliği
17. Abdulhalim ACAR
18. İsmail ACAR, Halit ACAR

08-60/963-381

19. SİYA Tur. Sey. Nak. ve Tic. Ltd. Şti.
20. Adana Has Turizm ve Acentalık Ltd. Şti.
21. Lider Adana Seyah.Tur.Akary. İnş. Teks. San. Tic.A.Ş.
22. Eren Tur. Sey. Taşım .İnş. Teks. Gıda Taah. Elekt. Oto Kira. Tic. Ltd. Şti.
230 23. Ali AYGIRCI – Şehirlerarası Otobüs Terminal işletmecisi
24. Dağlı Turizm Taşıma Tic. ve San. Ltd. Şti.
25. Seç Otobüs ve Turizm İşletmesi A.Ş.

I.2.4. Firmalardan Elde Edilen Bilet Örnekleri

Firmaların Adana-Ankara ve Adana-İstanbul güzergahlarında gerçekleştirdikleri seferlere ait bilet örneklerinin incelenmesinden elde edilen tarih ve fiyat bilgileri aşağıda tablo ve grafikler şeklinde gösterilmiştir.

Tablo 1: Adana - İstanbul Güzergahındaki Bilet Fiyatları

Firma	Güzergah	Tarih	Fiyat (YTL)
Ulutaş-Çayırağası	Adana – İstanbul	29.7.2006	40
Lider Adana	Adana – İstanbul	5.5.2007	35
Lider Adana	Adana – İstanbul	12.5.2007	44
Seç	Adana – İstanbul	1.3.2008	40
Ben	Adana – İstanbul	23.4.2008	40
Ben	Adana – İstanbul	14.5.2008	45
Ben	Adana – İstanbul	15.5.2008	45
Lider Adana	Adana – İstanbul	6.6.2008	50
Has	Adana – İstanbul	29.7.2008	50
Ben	Adana – İstanbul	17.8.2008	50
Seç	Adana – İstanbul	4.9.2008	50
Metro	Adana – İstanbul	17.9.2008	50
Metro	Adana – İstanbul	17.9.2008	55
Has	Adana – İstanbul	17.9.2008	45
Ulutaş-Çayırağası	Adana – İstanbul	17.9.2008	50
Seç	Adana – İstanbul	17.9.2008	45
Lider Adana	Adana – İstanbul	4.10.2008	55

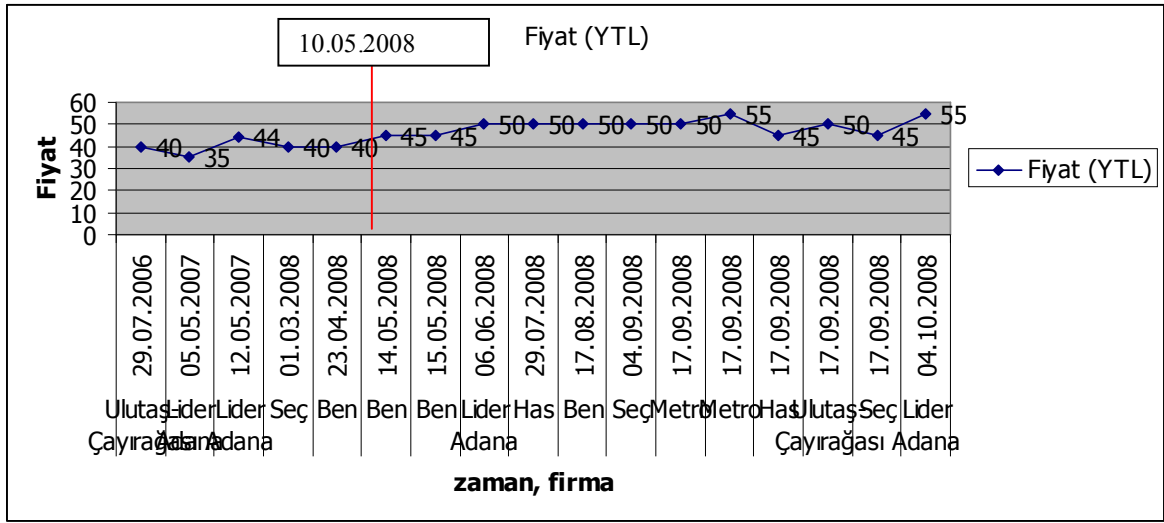
230 Tablo 2: Adana - Ankara Güzergahındaki Bilet Fiyatları

Firma	Güzergah	Tarih	Fiyat (YTL)
Seç	Adana – Ankara	20.2.2008	30
Ben	Adana – Ankara	19.4.2008	25
Ben	Adana – Ankara	21.4.2008	28
Ben	Adana – Ankara	22.4.2008	30
Lider Adana	Adana – Ankara	22.4.2008	30
Seç	Adana – Ankara	3.5.2008	25
Ben	Adana – Ankara	13.5.2008	27
Ben	Adana – Ankara	14.5.2008	33
Ben	Adana – Ankara	16.8.2008	33
Has	Adana – Ankara	17.9.2008	33
Seç	Adana – Ankara	17.9.2008	33
Has	Adana – Ankara	18.9.2008	33
Lider Adana	Adana – Ankara	5.10.2008	35

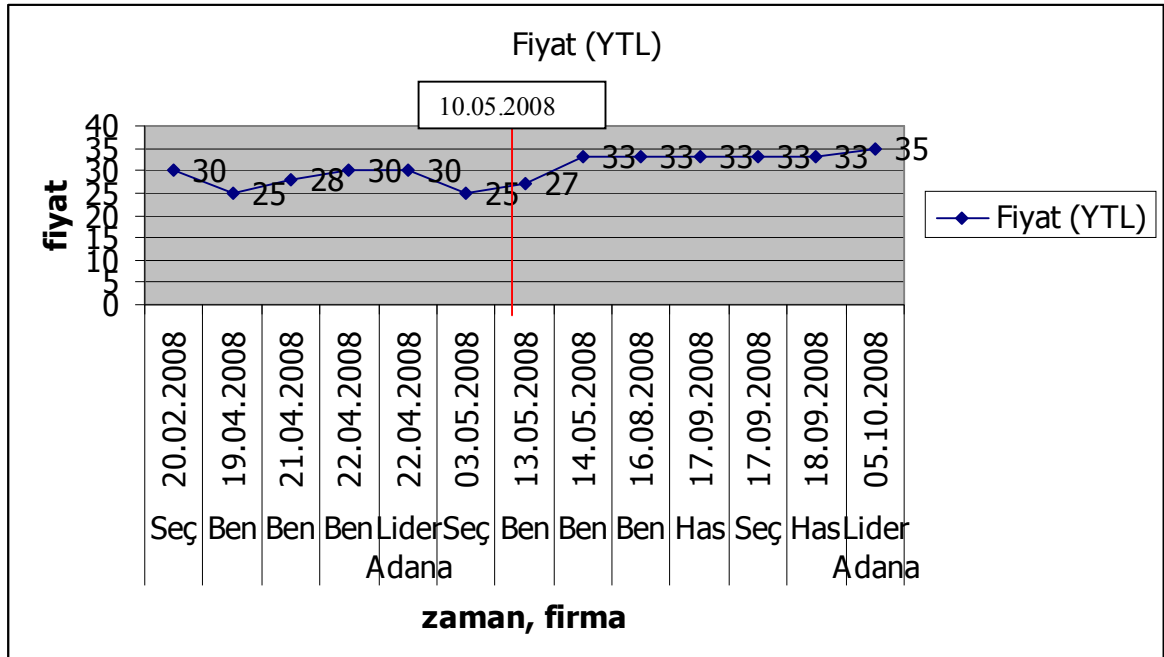
Tablo 1 ve Tablo 2’de sırasıyla Adana’dan İstanbul ve Ankara’ya düzenlenen seferler için satılan biletlere kronolojik sıralama ile yer verilmiştir. Bu tablolarda dikkat çeken husus, elde edilen anlaşmanın tanzim tarihi olan 10.5.2008 tarihinden sonraki dönemlerde kesilen biletlerdeki fiyatlarda gözlenen benzerlik ve istikrardır. Örneğin İstanbul hattında 14.5.2008 tarihli biletten sonraki bilet fiyatları Mayıs ayı ile Eylül ayı ortalarına kadar, iki istisnası olmakla beraber, 50-55 YTL. düzeyinde seyretmiştir. Benzer bir durum, Ankara hattında 13.5.2008 tarihli biletten sonra da görülmektedir. Bu hattaki fiyatlar 33 ve 35 YTL.’dir.

240 Yukarıdaki tablolardaki rakamların izah ettikleri husus, fiyat ve zaman serileri şeklinde daha net şekilde aşağıda gösterilmektedir:

Tablo 3: Adana - İstanbul Bilet Fiyat ve Zaman Serisi

Tablo 4: Adana - Ankara Bilet ve Zaman Serisi

Tablo 3 ve Tablo 4'ün her ikisinden de çıkarılacak ortak sonuç, iki hatta da anlaşma tarihi olan 10.5.2008 tarihinden sonra fiyat trendinde yukarı yönlü ve istikrarlı bir kırılmanın yaşandığıdır.

250 Elbette ki, veri setinde sınırlı sayıda biletin kullanıldığı yukarıdaki tablolarla bir kartel fiyatlandırması yapıldığına dair kesin bir kanıya ulaşılamayacağı izahıtan varestedir. Fakat bu tablolar iki açıdan önemlidir:

i) Tablolarda gözlemlenen fiyat trendi, yerinde incelemeler sırasında ele geçirilen anlaşma metni ile uyumludur.

ii) Şikayete konu olan iddiada uygulandığı belirtilen fiyat düzeyleri ve firma isimleri ile tablolardaki fiyatlar ve bu fiyatları uygulayan firmalar örtüşmektedir.

1.2.5. ilgili Pazara Yönelik Mevzuat

260 Bilindiği üzere Karayolu ile Şehirlerarası Yolcu Taşımacılığı sektörünü düzenleyen temel yasal mevzuat, Karayolu Taşıma Kanunu, bu Kanun kapsamında Ulaştırma Bakanlığı tarafından çıkartılan Karayolu Taşıma Yönetmeliği ve Karayolu İle Şehirlerarası Yolcu Taşımacılığı Alanında Uygulanacak Taban Ücret Tarifesi Hakkında Tebliğ'dir.

Kanun, Yönetmelik ve Tebliğ'in ilgili maddelerine aşağıda yer verilmiştir.

Karayolu Taşıma Kanunu

"Yetki Belgesi Alma Zorunluluğu ve Taşıma Hizmeti

Madde 5: Taşımacılık, acentelik ve taşıma işleri komisyonculuğu ile nakliyat ambarı ve kargo işletmeciliği yapılabilmesi için Bakanlıktan yetki belgesi alınması zorunludur.

...

Ücret ve Zaman Tarifeleri

270 Madde 11: Düzenli yolcu ve eşya taşımaları, nakliyat ambarı ve kargo işletmeciliği ücret tarifeleri, yetki belgesi sahiplerince geçerlilik süresi de belirtilmek suretiyle hazırlanır ve Bakanlığa bildirilir.

Ücret tarifelerine uyulması ve bu tarifelerin görülebilecek şekilde işyeri, terminal ve bilet satış yerlerine asılması ve taşıtlarda bulundurulması zorunludur.

Yolcu ve eşya taşıma, yükleme, boşaltma, depolama ve aktarma hizmetleri de dâhil olmak üzere ücret tarifelerinin, ülke ekonomisi ve kamu yararı aleyhine sonuç vermesi ve aşırı ücret uygulanması veya rekabet ortamının bozulması halinde ve gerektiğinde taban ve tavan ücretleri Bakanlıkça tespit edilebilir.

Ücret tarifeleri başlangıç ve bitiş noktaları arasında gidiş ve dönüşte aynı şekilde düzenlenir. Değişik fiyat tarifesi uygulanamaz.

280 Düzenli yolcu ve eşya taşımaları zaman tarifesine tabidir. Taşımacılar tarafından geçerlilik süresi de belirtilmek suretiyle hazırlanan zaman tarifeleri, Bakanlıkça onaylandıktan sonra yürürlüğe girer..."

08-60/963-381

Şehirlerarası yolcu taşımacılığı ile ilgili bir diğer önemli düzenleme ise "Karayolu Taşıma Yönetmeliği"dir.

Karayolu Taşıma Yönetmeliği

"Ücret Tarifeleri

290 Madde 38- a) Düzenli yolcu, eşya ve kargo taşımaları ile ilgili ücret tarifeleri, yetki belgesi sahiplerince geçerlilik süresi de belirtilmek suretiyle hazırlanır. Bu ücret tarifelerinin uygulamaya konulmasından önce, yetki belgesi sahiplerince Bakanlığa bildirilerek "Görölmüştür" şerhinin alınması zorunludur.

b) Yetki belgesi sahipleri, ücret tarifelerine uymak zorundadırlar.

...

d) Ücret tarifeleri başlangıç ve bitiş noktaları arasında gidiş ve dönüşte aynı şekilde düzenlenir. Aynı güzergah üzerinde gidiş ile dönüş için değişik ücret tarifesi uygulanamaz.

300 (Değişik: RG 19/11/2006- 26351) e) Yetki belgesi sahipleri tespit edilmiş ücret tarifelerinin üzerinde ücret alamaz ve % 30'dan fazla indirim uygulayamazlar. Ancak, önceden Bakanlıktan izin almak sureti ile belirli bir süre için, kullanılan taşıtın toplam koltuk sayısının % 10'unu aşmayacak sayıda koltuk için herhangi bir orana tabi olmaksızın özel indirim uygulanabilir.

(Değişik: RG 9/9/2005-25931) f) Ücret tarifeleri asgari dört aylık, azami altı aylık süreler halinde belirlenir. Belirlenen süreyi takip eden otuz günlük süre içerisinde yeni ücret tarifesi için Bakanlığa müracaatta bulunulmazsa, ücret tarifesi bitim tarihi itibarıyla altı aydan az olmamak üzere herhangi bir işleme gerek kalmaksızın uzar ve geçerli olur. Ancak, altı aydan az olmayan bu sürenin bitiminden sonraki herhangi bir tarihte ilgilinin müracaatı halinde, yeni ücret tarifesi talebi kabul edilir.

Bakanlık, taşıma maliyetlerine etki eden unsurların önemli orandaki artış ve azalışlarını dikkate alarak bu süreyi uzatabilir veya kısaltabilir.

310 g) Ücret tarifelerinin geçerlilik süresini tamamlayan taşımacılar, bu sürenin sonunda fazla ücret içeren yeni bir ücret tarifesi alabilecekleri gibi, aynı veya daha düşük ücret içeren yeni bir ücret tarifesi de alabilirler. Ancak, bir önceki tarife göre daha düşük ücret uygulamalarında, bu ücret tarifesinin alındığı tarihten itibaren asgari dokuz ay geçmedikçe tarife değişikliği talebi yapılamaz ve yeni bir ücret tarifesi verilmez.

...

Denetim

Madde 71: "Yetki belgesi sahiplerinin Kanun ve bu Yönetmelik kapsamında yer alan her türlü faaliyetleri Bakanlığın denetimine tabidir."

320 Bir diğer önemli düzenleme ise Karayolu İle Şehirlerarası Yolcu Taşımacılığı Alanında Uygulanacak Taban Ücret Tarifesi Hakkında Tebliğ'dir. Seyahat firmalarınca uygulanacak bilet fiyatlarının belirlenmesinde Ulaştırma Bakanlığı'nın anılan Tebliğ'i temel esası oluşturmaktadır. Bu Tebliğ ile karayoluyla şehirlerarası

08-60/963-381

yolcu taşımacılığı yapacak olan D1 yetki belgesi sahiplerinin uyacakları ve kilometre esasına göre uygulanacak olan asgari taban ücret tarifesi belirlenmiştir. 50 No'lu söz konusu Tebliğ'in 2. maddesinin (d) bendinde;

330 “D1 yetki belgesi sahipleri ilgili mevzuattan kaynaklanan indirimli yolcu bileti kesme haklarını, bu Tebliğ ile belirlenen taban ücret tarifesinden daha aşağı olmamak üzere kullanabilirler. Uygulanacak indirimli bilet ücretleri, bu Tebliğ ile belirlenen taban ücret tarifesinin altında olamaz. “

düzenlemesi yer almaktadır. Karayoluyla şehirlerarası yolcu taşımacılığı yapacak olan D1 yetki belgesi sahiplerinin uyacakları ve kilometre esasına göre uygulanacak olan asgari taban ücret tarifesi ekteki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 5: Yurtiçi Yolcu Taşımacılığında Uygulanacak Olan Taban Ücret Tarifesi

YOL MESAFESİ (KM)	TARİFE (YTL)	YOL MESAFESİ (KM)	TARİFE (YTL)
101-115	9,61	781-850	37,88
116-140	10,20	851-950	39,63
141-165	11,08	951-1050	41,96
166-190	11,94	1051-1150	44,00
191-225	13,70	1151-1250	46,33
226-275	15,74	1251-1350	48,66
276-335	18,94	1351-1450	50,99
336-410	22,14	1451-1550	53,04
411-485	24,76	1551-1675	56,53
486-560	28,26	1676-1800	58,86
561-640	30,59	1801-1950	62,06
641-720	32,92	1951 ve üstü	65,56
721-780	35,55		

340 Dosya mevcudu bilgilere göre Adana-Ankara arası mesafe 490, Adana-İstanbul arası mesafe ise 939 Km.'dir. Bu mesafeler ve Yurtiçi Yolcu Taşımacılığında Uygulanacak Olan Taban Ücret Tarifesi birlikte göz önüne alındığında, Adana-Ankara hattında uygulanabilecek taban ücret 28,26; Adana-İstanbul hattında uygulanabilecek taban ücret ise 39,63 YTL.'dir.

I.2.6. Adana Ulaştırma Bölge Müdürlüğü'ne Onaylatılan Tarife

350 Öneri kapsamında Lider Adana firmasının 1.5.2008 tarihinde Adana Ulaştırma Bölge Müdürlüğü'ne onaylattığı fiyat tarifesi de örnek olarak incelenmiştir. Bu tarife uyarınca Ankara hattı için belirlenen fiyat 40 YTL., İstanbul hattı için belirlenen fiyat ise 55 YTL.'dir. Burada dikkat çeken husus, fiiliyatta uygulanmakta olan fiyatın Adana Bölge Müdürlüğü'ne onaylatılan fiyatın altında olmasıdır. Bu husus, bir fiyat anlaşmasının ve kartelin varlığı kesin bir şekilde ortaya konulsa bile, uygulanan fiyatın yasal olarak belirlenen fiyat düzeyinin altında kalması nedeniyle kartel kârının amaçlandığı iddiasını zayıflatması bakımından önemli bir gösterge olabilir. Diğer yandan, tarifelerin onay için

Bakanlığa sunulmadan önce teşebbüsler arasında ortak biçimde hazırlanmış olması da muhtemeldir.

J. GEREKÇE ve HUKUKİ DAYANAK

360 Yerinde inceleme sırasında, taraflar arasında hizmetin bedelini ortaklaşa belirlemeyi ve belirlenen ücretin hayata geçirilmesini temin etmeyi amaçlayan bir anlaşmanın varlığını gösteren "Talimatname" adlı bir belge ele geçirilmiştir. Dosya mevcudu bilgilere göre, söz konusu fiyat protokolü pazarda faaliyet gösteren teşebbüslerin kurmuş olduğu Dernek tarafından denetlenmektedir. Öte yandan, böyle bir anlaşmanın varlığı teşebbüs yetkilileri tarafından kesin bir dille reddedilmiştir.

370 Yapılan önaraştırma kapsamında şikayete konu 25 firmanın ilgili pazarda rekabeti sınırlar mahiyette olan anlaşma akdettikleri anlaşılmış olmakla birlikte; söz konusu sektörün Ulaştırma Bakanlığının regülasyonuna tabi olması, sektörde havayolu ile yolcu taşıma şirketleri ve korsan taşımacıların etkisinin rekabeti artırması ve şikayete konu uygulamanın çok yeni olması dikkate alınarak soruşturma açılmasına gerek olmadığı, bu firmaların rekabet ihlaline devam edilmemesi konusunda uyarılması gerektiği kanaatine varılmıştır.

K. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve dosya kapsamına göre;

A-

1. B. AYAZ – Sevgi Seyahat ve Turizm Ltd. Şti.
2. İ. YÜKSEL - Yükseller Seyahat, Akary. Turiz. Nak. Mad. Oto. İnş. Tekstil San. ve Tic. Ltd. Şti.
3. Y. ŞAHAN – Mardin Metro Ulus.Nak.Tur.Teks.İnş.Gıda San.Tic.Ltd.Şti.
4. İ. YÜKSEL – Sanatman Seyahat Turizm Tic. Ltd. Şti.
- 380 5. F. DEMİR – Lüks Adana Seyahat Şehirlerarası Yolcu Taşımacılık Lojistik Tic. Ltd. Şti.
6. M. GÖÇER – Ulutaş İnşaat Taahhüt Tekstil Otomotiv ve Turizm San. Dış Tic. Ltd. Şti.
10. M. YILMAZ – Adana Çağdaş Turizm ve Taşımacılık Tic. Ltd. Şti.
11. Fuat YILMAZ
12. Osman GÜVEN
10. Lütfü ÇOBAN
- 11 A. GÖKGÖZ – Yeni Adana Sey. Tur. Ltd. Şti.
12. Ramazan ILGAN – Mahmut DEMİR
13. Yusuf Delidere Terminal İşletmecisi
- 390 14. M. Ali TALAŞ – Çukurova Turizm Seyahat Nakliyat Gıda Lok. Ltdç Şti.
15. Ramazan DEMİR
16. Halil Aygırcı Yazıhane İşletmeciliği
17. Abdulhalim ACAR
18. İsmail ACAR, Halit ACAR
19. SİYA Tur. Sey. Nak. ve Tic. Ltd. Şti.

08-60/963-381

20. Adana Has Turizm ve Acentalık Ltd. Şti.
21. Lider Adana Seyah.Tur.Akary. İnş. Teks. San. Tic.A.Ş.
22. Eren Tur. Sey. Taşım .İnş. Teks. Gıda Taah. Elekt. Oto Kira. Tic. Ltd. Şti.
23. Ali AYGIRCI – Şehirlerarası Otobüs Terminal işletmecisi
- 400 24. Dağlı Turizm Taşıma Tic. ve San. Ltd. Şti.
25. Seç Otobüs ve Turizm İşletmesi A.Ş.

ve Adana Otobüsçüler ve İşletmeciler Derneği hakkında şikayete konu uygulamalara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek bulunmadığına, bununla birlikte aynı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca; Adana Otobüsçüler ve İşletmeciler Derneği'nin ve fiyat anlaşmasına katılan teşebbüslerin piyasadaki fiyatın serbestçe oluşumunu etkileyebilecek her türlü toplantı, karar ve görüşmelerine derhal son vermelerine, 30 gün içinde adı geçen Dernek bünyesinde ya da teşebbüslerin kendi aralarında, daha önce alınan tüm kararların ve kararlaştırılan

410 cezai müeyyidelerin geçersiz olduğuna ve uygulanmayacağına dair karar alınarak bu yükümlülüklerin yerine getirildiğinin Rekabet Kurumu'na tevsik edilmesine,

B- Yukarıda belirtilen hususların yerine getirilmemesi ve aynı ya da benzer ihlallere devam edilmesi halinde 4054 sayılı Kanun çerçevesinde işlem başlatılacağı hususunda görüş yazısı gönderilmek üzere Başkanlığa yetki verilmesine

OYÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

08-60/963-381

Rekabet Kurulu'nun 23.10.2008 Tarih ve 08-60/963-381 Sayılı Kararı'na

KARŞI OY GEREKÇESİ

Önaraştırmada toplanan deliller, yerinde inceleme sırasında ele geçirilen “ taraflar arasında hizmetin bedelini ortaklaşa belirlemeyi ve belirlenen ücretin hayata geçirilmesini temin etmeyi amaçlayan bir anlaşmanın varlığını gösteren” TAAHHÜTNAME; teşebbüslerin FİYAT ANLAŞMASI yapmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlal ettikleri cihetle haklarında soruşturma açılması gerektiği görüşündeyiz.

M.Sıraç ASLAN

Kurul Üyesi

Süreyya ÇAKIN

Kurul Üyesi